Communicatie zonder drempels: kwalitatief onderzoek naar barrières ervaren door huisartsen in de communicatie met kwetsbare patiënten en beschikbare hulpmiddelen

Haio: Cosyns Enya , U.A.
Promotor: BASTIAENS Hilde , U.A.
Praktijkopleider: DE GOLS Johan , GIELEN Denis , MULLENERS Tommy , VANMECHELEN Patrick

Context: Effectieve communicatie is essentieel voor kwalitatieve gezondheidszorg. Huisartsen ervaren echter diverse communicatiebarrières bij het behandelen van kwetsbare patiënten, waaronder taalbarrières, lage gezondheidsvaardigheden, sociaal-economische beperkingen en culturele verschillen. Deze barrières kunnen leiden tot misverstanden, verminderde therapietrouw en gezondheidsverschillen. Hoewel er verschillende interventies bestaan om huisartsen te ondersteunen, ervaren zij moeilijkheden bij het vinden en toepassen van geschikte hulpmiddelen.

Onderzoeksvraag: 1. Wat zijn de barrières met betrekking tot communicatie tijdens consultvoering met kwetsbare patiënten ervaren door huisartsen binnen de eerstelijnszorg? 2. Welke ondersteunende hulpmiddelen of richtlijnen bestaan er met betrekking tot de ervaren barrières om de communicatie tussen huisartsen en kwetsbare patiënten binnen de eerstelijnszorg te verbeteren?

Methode: Dit onderzoek kent een tweeledige opzet. Enerzijds een literatuuronderzoek waarbij relevante publicaties uit de wetenschappelijke database PubMed en de Pharos-kennisbank werden geselecteerd en geanalyseerd. Anderzijds een kwalitatief veldonderzoek waain semigestructureerde interviews werden afgenomen om praktijkervaringen en behoeften te onderzoeken. Via purposeful en convenience sampling werden 14 Vlaamse huisartsen en huisartsen-in-opleiding geselecteerd. De interviews werden thematisch gecodeerd en geanalyseerd.

Resultaten: De literatuurstudie en interviews tonen aan dat huisartsen verschillende communicatiebarrières ervaren bij kwetsbare patiënten, met taalproblemen als voornaamste uitdaging. Daarnaast blijken beperkte gezondheidsvaardigheden, culturele verschillen en sociaal-economische drempels de communicatie te bemoeilijken. De studie identificeert diverse interventies en aangepaste gespreksstrategieën om de communicatiebarrières te doorbreken. Hoewel deze hulpmiddelen waardevol kunnen zijn, rapporteren huisartsen dat praktische en structurele beperkingen, zoals tijdsdruk en een gebrek aan toegankelijke ondersteuning, de implementatie ervan in de dagelijkse praktijk hinderen. Dit benadrukt de noodzaak van structurele verbeteringen en gerichte ondersteuning om de communicatie met kwetsbare patiëntengroepen te optimaliseren.

Conclusie: Deze studie toont aan dat communicatiebarrières zoals taalproblemen, beperkte gezondheidsvaardigheden, sociaal-economische kwetsbaarheid en culturele verschillen de arts-patiëntcommunicatie in de eerstelijnszorg aanzienlijk bemoeilijken. Hoewel diverse interventies beschikbaar zijn, blijken structurele drempels de toepassing in de praktijk te beperken. Het bundelen van bestaande hulpmiddelen in een centrale, wetenschappelijk onderbouwde databank kan een waardevolle ondersteuning bieden voor huisartsen. Daarnaast is gerichte vorming in communicatieve en interculturele vaardigheden aangewezen. Een geïntegreerde en contextspecifieke aanpak is essentieel om communicatie en zorgkwaliteit voor kwetsbare patiënten duurzaam te verbeteren.